

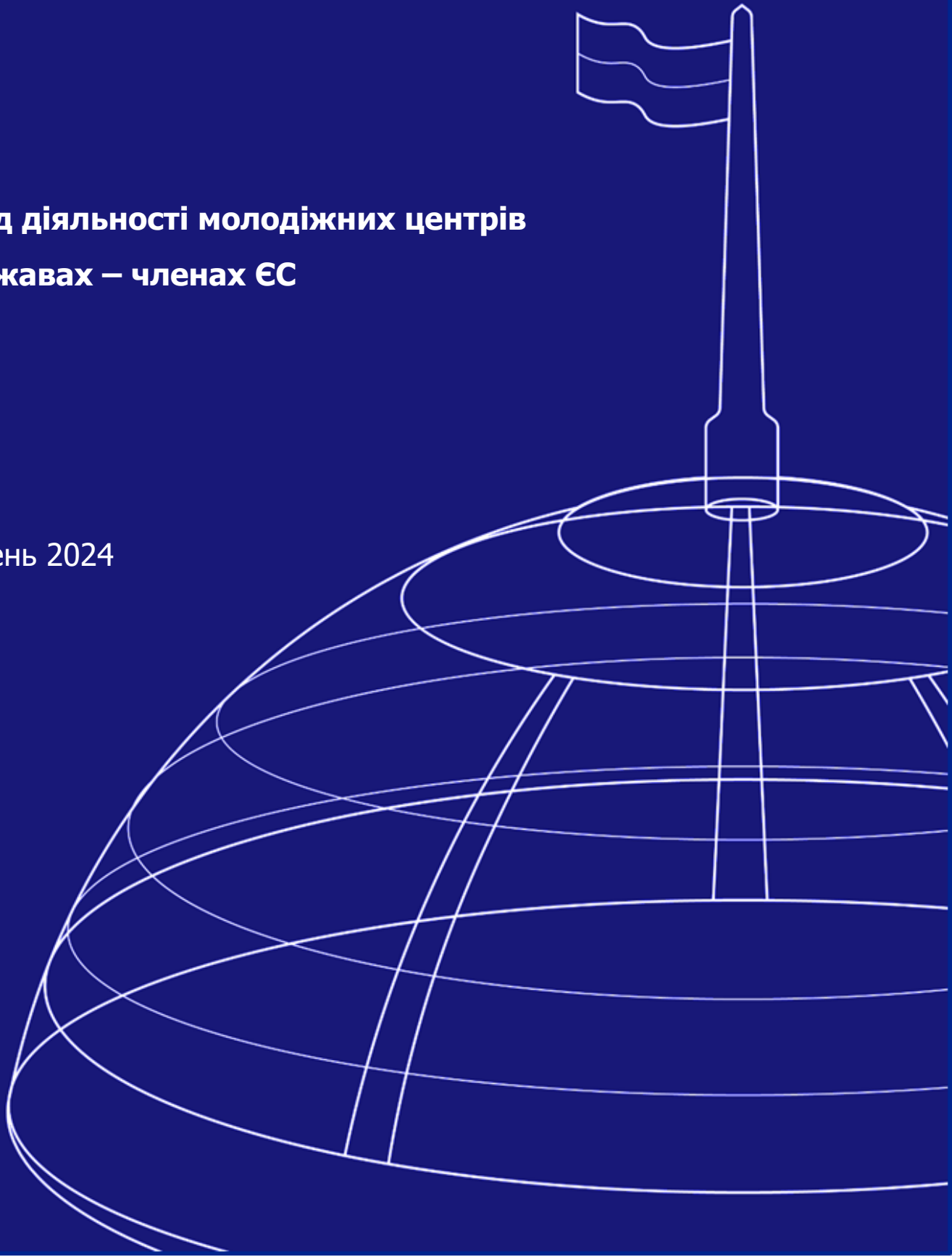
USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

ІНТЕРНЬЮЗ
У К Р А Ї Н А

РАДА
НАСТУПНЕ ПОКОЛІННЯ

Досвід діяльності молодіжних центрів в державах – членах ЄС

Березень 2024

Зміст

Данія:	3
Австрія:	6
Німеччина:	9
Греція:	11

Матеріали розроблено Програмою USAID RANG з метою аналітичної підтримки роботи Парламенту. Цей документ став можливий завдяки підтримці американського народу через Агентство США з міжнародного розвитку. Його зміст є виключно відповідальністю автора або авторів і не обов'язково відображає погляди USAID або уряду США.

Данія

Фінансування молодіжних центрів

В Данії немає закону про молодь, міністра у справах молоді чи національного агентства у справах молоді¹. Це пов'язано з тим, що молодіжна політика глибоко інтегрована у різні сфери життя суспільства.

Робота з молоддю відбувається на муніципальному рівні та в приватному секторі, а її форми варіюються, залежно від громади. Громадська локальна молодіжна робота налагоджена і фінансується також на муніципальному рівні, що передбачено § 2 Закону про підтримку державної освіти, освіти для дорослих, роботи добровільних асоціацій громадської інформації та денних коледжів, а також про неформальну освіту для дорослих²: «Муніципальна управа повинна забезпечувати умови для створення та участі дітей, молоді та дорослих у безкоштовній громадській діяльності. Муніципальна рада надає гранти на: 1) навчання, навчальні гуртки, лекції, діяльність із створення дебатів та інших форм організації для дорослих і дітей; 2) заходи для дітей та молоді, включаючи дозвілля та молодіжні клуби.

Данія бере участь у програмі Erasmus+, Європейському корпусі солідарності, Horizon Europe, Європейському соціальному корпусі, Європейському регіональному фонді для підтримки освіти, навчання, спорту та молоді, тому фінансування відбувається із боку вказаних організацій у тому числі³.

Взаємодія молодіжних центрів на різних рівнях

Оскільки робота з молоддю здійснюється у муніципальному та приватному секторі, взаємодія проводиться на засадах диспозитивності, координації та інституційної рівності й незалежності. Немає загальнонаціональних умов співпраці між усіма зацікавленими сторонами молодіжної роботи. Серед іншого,

¹ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/sites/default/files/2023-04/Denmark%202021.pdf>

² <https://www.retsinformation.dk/eli/ta/2018/1115>

³ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/denmark/17-funding-youth-policy-0>

молодіжні школи також діють від імені та представляють місцеві молодіжні клуби, а суб'єкти місцевого самоврядування Данії сприяють створенню широкого кола організацій для роботи з молоддю.

Асоціація Данського центру молодіжних досліджень підтримує Данський центр молодіжних досліджень (CeFU) в Ольборзькому університеті. Членами асоціації є, наприклад, муніципалітети, спортивні асоціації, Датська молодіжна рада, заклади середньої освіти, народні вищі школи та Міністерство у справах дітей та освіти. Члени беруть активну участь у визначенні пріоритетів дослідницької діяльності CeFU; обговорюють ініціативи та запрошуються на низку заходів, що ілюструють проблеми молоді⁴.

Права, обов'язки та послуги молодіжних центрів

Робота з молоддю проводиться в межах діяльності молодіжних шкіл та клубів⁵. Молодіжні школи (також можна перекласти як молодіжні центри – прим. Eurydice⁶) мають забезпечувати заходи для молоді людей у віці 14–18 років, які проживають у муніципалітеті. Закон стосується як неформальної, так і формальної освітньої діяльності.

Формальні освітні заходи часто орієнтовані на людей з особливо вразливих груп можливостями (освіта для осіб з особливими потребами, уроки данської мови для новоприбулих мігрантів у віковій групі 18–25 років або повна формальна освіта (heltidsundervisning), еквівалентна початковій середній освіті, але з більш гнучким графіком, враховуючи індивідуальні обставини). Молодіжні школи пропонують альтернативні навчальні курси для молодих людей, які не можуть брати участь у початковій та неповній середній освіті (folkskole). Інші заходи часто передбачають неформальну освітню діяльність і зосереджені на тому, щоб підготувати молоду людину до вищої середньої освіти.

⁴ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/denmark/102-administration-and-governance-of-youth-work>

⁵ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/denmark/101-general-context>

⁶ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/denmark/101-general-context>

У позанавчальний час молодіжні школи зобов'язані надавати просвіту з широкого кола предметів, таких як театр, спорт, кулінарія, музика, мова тощо. Крім того, молодіжні школи повинні пропонувати курси з безпеки дорожнього руху. Іншими видами діяльності відповідно до мети молодіжної школи, які можуть бути включені в молодіжну політику муніципалітету, є, наприклад, подорожі, молодіжні обміни та табори. Багато молодіжних шкіл мають молодіжні клуби, де молоді люди збираються після уроків і вечорами, а також муніципальні молодіжні ради, які зміцнюють громадянську позицію молоді та участь у демократії⁷.

Закон про підтримку державної освіти, освіти для дорослих, роботи добровільних асоціацій громадської інформації та денних коледжів, а також про неформальну освіту для дорослих⁸ охоплює також питання організації закладів дозвілля, зосереджених на педагогіці, соціальній інтеграції та догляді. Метою Закону (§1) є сприяння благополуччю, розвитку та навчанню дітей і молоді через денний (шкільний) і позашкільний нагляд, молодіжні клуби та інші соціально-педагогічні види дозвілля. Відповідно до Закону, муніципалітети зобов'язані створювати молодіжні клуби (klubtilbud) як один із позашкільних заходів муніципалітету для дітей та молоді⁹.

Крім того, у §65 Закону зазначено, що молодіжні клуби та інші соціально-педагогічні позашкільні інституції мають сприяти розвитку молоді, її незалежності та розумінню демократії, а також сприяти розвитку здатності молодої людини брати відповідальність і приймати рішення. Закон також встановлює, що молодіжні клуби повинні підтримувати молодих людей у сфері освіти та працевлаштування та зобов'язує муніципалітети підтримувати дозвілля дітей та молоді.

⁷ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/denmark/101-general-context>

⁸ <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2018/1115>

⁹ <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2020/2>

Австрія

Фінансування молодіжних центрів

На національному рівні діє Молодіжний центр компетенції (Kompetenzzentrum Jugend) у складі Генерального директорату з питань сім'ї та молоді при Федеральному канцлері. Метою центру є розвиток стабільної мережі між різними групами зацікавлених сторін молодіжної політики¹⁰. Вказаний центр здійснює, здебільшого, роботу, пов'язану із плануванням, у той час як місцеві центри безпосередньо займаються роботою із молоддю (згідно з Федеральною конституцією, відповідальність за позанавчальну роботу з дітьми та молоддю покладена на федеральні землі).¹¹ Організаційна форма молодіжних центрів не є єдиною, це може бути установа, організація, клуб, спілка.

Відповідно до Федерального закону про сприяння молоді (Bundes-Jugendförderungsgesetz, B-JFG), діяльність загальнонаціональних молодіжних організацій і асоціацій фінансується Федеральним канцлерством¹², та є інструментом молодіжної політики Генерального директорату з питань сім'ї та молоді Федерального канцлера (Bundeskanzleramt – Sektion Familie und Jugend). Оскільки поняття «молодіжний центр» не застосовується в Законі, вважаємо, що вони належать до категорії «реципієнти фінансування – молодіжні ініціативи» та отримують федеральне фінансування у випадку, якщо їхня діяльність відповідає фундаментальним цінностям миру, свободи та парламентської демократії, а також правам людини та верховенству права, принципам позашкільної роботи з молоддю; не спрямована на отримання прибутку і принаймні одна повнолітня або юридична особа гарантує виконання умов фінансування шляхом підписання декларації про зобов'язання (§ 4 Закону).

¹⁰ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/austria/102-administration-and-governance-of-youth-work-0>

¹¹ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/austria/102-administration-and-governance-of-youth-work-0>

¹² <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20001058>

Відповідно до § 5 цього ж Закону, заявки можна подавати на базове фінансування, проекти дитячої та молодіжної роботи (проектне фінансування) та особливі проблеми роботи з дітьми та молоддю. Заявник повинен детально вказати проект, який буде підтримано, або структуру асоціації (презентація проекту, тип проекту, часові рамки, місце розташування, співорганізатори тощо), а також подати план фінансування із зазначенням загальних витрат, власних ресурсів, співфінансування федеральними землями та/або іншими (державними) органами фінансування, а також суму та мету фінансування, запитуваного до Федерального канцлера. Усі необхідні форми та додаткову інформацію можна знайти на веб-сайті Федерального канцлера.

На місцевому рівні фінансування молодіжної роботи здійснюється за рахунок місцевих бюджетів, спонсорських приватних внесків, членських внесків, через зовнішнє фінансування (субсидії державного сектору, наприклад церкви, партії, ERASMUS+, Європейського корпусу солідарності)¹³.

Взаємодія молодіжних центрів на різних рівнях

З Федеральним канцлером у справах молоді або державним секретарем, відповідальним за молодь, проводиться щорічна конференція керівників муніципальних відділів молоді (LandesjugendreferentInnen), в якій беруть участь працівники відповідних спеціалізованих відділів. У рамках австрійської молодіжної стратегії (2019 – триває) кожне федеральне міністерство розробило та визначило одну або декілька національних « молодіжних цілей » у межах своєї компетенції¹⁴. Також Федеральний канцлер у справах сім'ї та молоді (Bundeskanzleramt Sektion Familie und Jugend) і молодіжні департаменти федеральних земель (Landesjugendreferate) пропонують сертифікаційні курси для людей, які займаються молодіжною роботою.

¹³ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/austria/102-administration-and-governance-of-youth-work-0>

¹⁴ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/austria/102-administration-and-governance-of-youth-work-0>

Співпраця асоційованих дитячих та молодіжних організацій (центрів) відбувається на різних рівнях: горизонтально між самими організаціями та вертикально між об'єднаннями організацій. Австрійська національна молодіжна рада (Bundesjugendvertretung¹⁵, BJV), членами якої є більшість австрійських дитячих та молодіжних організацій, пропонує різноманітні можливості для співпраці у сфері освіти, працевлаштування, соціального забезпечення, екології, антирасизму, антифашизму, гендерної рівності. На європейському рівні Федеральне молодіжне представництво представляє інтереси австрійських дітей та молоді як член Європейського молодіжного форуму та бере участь у Консультативній раді з питань молоді Ради Європи.

Права, обов'язки та послуги молодіжних центрів

Австрійська національна молодіжна рада об'єднує національні молодіжні центри та пропонує можливості для їхньої співпраці, здійснює міжнародні представницькі функції. Відповідно до п. 6 Федерального закону про представництво молоді, національна молодіжна рада здійснює консультування федерального уряду та його членів з усіх питань, що стосуються молоді, подання заяв про всі проекти законів і нормативних актів, які видаються актуальними для Ради, формулює пропозиції з питань, що стосуються становища молоді в суспільстві, заходів молодіжної політики, заходів соціальної, освітньої, економічної та культурної державної політики, інших тем, що стосуються молоді та співіснування та взаємодії поколінь¹⁶. Формами діяльності муніципальних австрійських молодіжних центрів є асоціативна робота, молодіжне інформування та відкрита робота з дітьми та молоддю.

¹⁵ <https://bjv.at/>

¹⁶ <https://www.ris.bka.gv.at/GeltendeFassung.wxe?Abfrage=Bundesnormen&Gesetzesnummer=20001059>

Німеччина

Фінансування молодіжних центрів

На федеральному рівні заходи молодіжної політики переважно фінансуються в рамках Федерального плану щодо дітей та молоді (Kinder- und Jugendplan des Bundes, KJP). Цим планом фінансуються заходи щодо: роботи з дітьми та молоддю, позашкільної освіти дітей та молоді (громадянська освіта молоді, мистецька освіта та культурна освіта молоді, робота з дітьми та молоддю; у спортивній сфері, робота з молодіжними об'єднаннями; міжнародна робота з молоддю, робота молодіжних центрів); соціальної роботи та інтеграція молоді тощо. Заходи молодіжної політики, наприклад, щодо залучення громадянського суспільства, охорони здоров'я чи запобігання злочинності, можуть мати право на фінансування в рамках інших федеральних програм, які не зосереджені конкретно на молодіжній політиці. Федеральний бюджет у справах дітей та молоді є частиною бюджету, яким управляє Федеральне міністерство у справах сім'ї, людей похилого віку, жінок та молоді (Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend, BMFSFJ).

Федеральні землі або мають власний бюджет для дітей та молоді (Landesjugendplan), або виділяють кошти з інших міністерських бюджетів на послуги для дітей та молоді. Ці кошти використовуються для фінансування заходів, які стосуються відповідної федеральної землі, і з цієї причини не підлягають фінансуванню згідно з Федеральним бюджетом у справах дітей та молоді. Більша частина фінансування таких послуг, згідно з Главою 8 Соціального кодексу (SGB VIII) надходить від місцевої влади через їхні молодіжні бюджети¹⁷. Пріоритети фінансування на державному та місцевому рівнях визначені відповідно в державних планах фінансування (Landesförderpläne) та місцевих молодіжних планах (kommunale Jugendpläne). Вони складаються відповідно до регіональних і місцевих завдань. Також

¹⁷ <https://dserver.bundestag.de/btd/19/214/1921407.pdf>

фінансування здійснюється за програмами Демократія Жива! (Demokratie Leben!) Erasmus+, Європейського соціального фонду¹⁸.

Взаємодія молодіжних центрів на різних рівнях

У 2018 році федеральний уряд створив міжміністерську робочу групу для молоді (“IMA Jugend”) на чолі з BMFSFJ для координації реалізації молодіжної стратегії федерального уряду (Jugendstrategie der Bundesregierung¹⁹). Існують також інші встановлені форми співпраці між міністерствами освіти. Певною мірою комітети молодіжних служб відтворюють цю кооперативну структуру на державному та місцевому рівнях²⁰. Основні федеральні установи також містять молодіжні відділи, які утворюють клуби чи центри. Окрім того, діє Німецька асоціація громадського та приватного Соціального забезпечення²¹ (Deutscher Verein für öffentliche und private Fürsorge²²), спільний форум для представників статутних і нестатутних організацій соціального забезпечення, який надає експертний внесок у формі рекомендацій, позиційних документів і навчальних заходів щодо діяльності молодіжних організацій, у тому числі клубів. Численні молодіжні партнерства на рівні місцевої влади з організаціями з різних секторів (наприклад, школи, установи для осіб із інвалідністю, політичні організації) пропонують можливості для активної участі молодіжних центрів в комітетах і проектах локального характеру²³.

¹⁸ <https://www.esf.de/portal/DE/Startseite/inhalt.html>

¹⁹ <https://www.bmfsfj.de/bmfsfj/themen/kinder-und-jugend/jugendbildung/jugendstrategie/jugendstrategie-der-bundesregierung/77406>

²⁰ <https://www.bmfsfj.de/bmfsfj/themen/kinder-und-jugend/jugendbildung/jugendstrategie/jugendstrategie-der-bundesregierung-77406>

²¹ <https://www.bmfsfj.de/bmfsfj/themen/kinder-und-jugend/jugendbildung/jugendstrategie/jugendstrategie-der-bundesregierung-77406>

²² <https://www.deutscher-verein.de/en/>

²³ <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/en/content/youthwiki/103-support-youth-work-germany>

Права, обов'язки та послуги молодіжних центрів

Федеральні землі (Länder) мають два головних обов'язки щодо центрів: створення умов для молодіжної роботи та надання організаціям на місцевому рівні експертної та фінансової підтримки.

Молодіжна робота центрів має форму відкритих заходів та проектів для молоді. Таку діяльність координує відділ соціального забезпечення молоді на муніципальному рівні, тому молодіжні центри мають обов'язок звітувати перед ними. Крім того, на державному рівні офіси у справах молоді (Landesjugendämter) виконують допоміжні та координаційні завдання для забезпечення роботи молодіжних центрів.

Водночас, молодіжні центри, незважаючи на те, що більшість молодіжних заходів фінансується муніципалітетом, не виконують формальних юридичних повноважень і не є органами, відповідальними за впровадження державної політики. Навпаки, вони працюють як незалежні та рівноправні реалізатори соціальної політики поряд з державою. Структура соціальної держави і, таким чином, роботи з молоддю є рівною мірою результатом державної політики та впливу суб'єктів на стороні нестатутних організацій та асоціацій, що діють у сфері роботи з молоддю²⁴.

Греція

Фінансування молодіжних центрів

Компетентним державним органом для визначення молодіжної політики є Міністерство освіти та релігій через Генеральний секретаріат професійної освіти, науки та навчання впродовж життя²⁵.

Існує неурядова молодіжна організація національного рівня, що є офіційним органом, який представляє грецьку молодь – Грецька національна

²⁴<https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/germany/102-administration-and-governance-of-youth-work>

²⁵ [секретаріат професійної освіти, навчання, навчання впродовж життя та молоді](#)

молодіжна рада (HNYC). За своєю суттю HNYC є некомерційним об'єднанням молодіжних організацій, клубів та центрів²⁶.

Здебільшого обов'язки проводити роботу з молоддю покладені на муніципалітети. Окрім цього, відповідно до закону про Місцеві молодіжні ради, для посилення участі молодих людей в управлінні місцевими справами, які відповідають їхнім інтересам у кожному муніципалітеті та громаді країни, створюються муніципальні та громадські молодіжні ради (Місцеві молодіжні ради). Завданням місцевих молодіжних рад є висвітлення та моніторинг потреб і проблем молоді на місцевому рівні, здійснення, у співпраці з відповідними регіональними та місцевими органами влади, ініціатив та заходів для повного та вільного розвитку молоді. особистість, піклування про вжиття заходів для активної та ефективної участі молодих людей у місцевій громаді та розвиток відносин співпраці з відповідними місцевими молодіжними радами на національному та європейському рівні.

Наприкінці кожного року уряд Греції розробляє пропозиції до державного бюджету. Міністерство освіти, релігії та спорту Греції та, зокрема, Генеральний секретаріат професійно-технічної освіти та навчання впродовж життя (GSVETLL), є отримувачами бюджетних коштів, які потім розподіляють шляхом безпосереднього фінансування або інших організацій як державного, так і приватного секторів для заходів, пов'язаних з молоддю. Муніципальні молодіжні організації фінансуються також централізовано²⁷. Також фінансування здійснює Європейський корпус солідарності, Erasmus+, Державний стипендіальний фонд²⁸²⁹.

Взаємодія молодіжних центрів на різних рівнях

Національна молодіжна рада: висловлює свою думку з питань молодіжної політики; співпрацює з іншими громадськими органами (університетські

²⁶ <https://www.esyn.gr/>

²⁷ <https://www.e-nomothesia.gr/autodioikese-demoi/n-3443-2006.html>

²⁸ <https://www.iky.gr/en/>

²⁹ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/greece/17-funding-youth-policy>

установи, профспілки, інші неурядові організації, молодіжні центри, клуби тощо), а також з органами грецької держави та Європейського Союзу, бере участь у національних та міжнародних мережах організацій з питань, що стосуються молоді; організовує публічні заходи (конференції, конференції, семінари, диспути, лекції тощо); проводить дослідження на теми, що стосуються її цілей, і здійснює відповідні дослідницькі проекти; створює комітети та робочі групи; просуває культурні та спортивні цілі; публікує інформаційні бюлетені, випускає друковані та електронні матеріали та здійснює будь-який вид видавничої діяльності (друкований чи електронний) у межах цілей Національної молодіжної ради; організовує спеціалізовані освітні програми, адресовані як керівникам своїх членів, так і всім зацікавленим в участі, залежно від типу програми; організовує обмін досвідом та ідеями з іншими координуючими молодіжними організаціями, клубами та центрами європейських та інших країн; здійснює програми та дії у сферах місцевого, регіонального, національного та міжнародного співробітництва у справах молоді та вирішення міжнародних проблем (таких як соціальний та економічний розвиток, гуманітарна допомога та захист навколишнього середовища тощо); координує реалізацію програм і проектів у грецькому регіоні, які є наслідком її участі в європейських або інших міжнародних органах чи форумах; створює, встановлює та керує структурами підтримки молоді та її організацій; бере участь у неприбуткових цільових організаціях, які сприяють реалізації молодіжних цілей тощо³⁰.

У структурі Міністерства освіти та релігій Греції діє Генеральний секретаріат професійно-технічної освіти, навчання впродовж життя та підготовки молоді. Він є центральним органом, на який покладено обов'язок створення інституційної бази для роботи з молоддю та молодіжних працівників³¹.

Своєю чергою, структурним підрозділом Генерального секретаріату є Відділ соціальної участі, волонтерства та молодіжних структур правління з

³⁰ <https://esyn.gr/esyn/methodoi-tropoi-drashs/>

³¹ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/greece/101-general-context>

питань молоді здійснює щодо молодіжних центрів забезпечувальну роботу. адже до його обов'язків належить: підтримка та заохочення волонтерства та громадської діяльності молоді людей на індивідуальному та колективному рівнях; впровадження та підтримка молодіжних програм; організація тематичних семінарів; розробка рекомендацій щодо створення інституційної основи для молодіжних працівників; розвиток і підтримка програм для молоді на місцевому, регіональному, національному та міжнародному рівнях; дослідження, вивчення та формулювання пропозицій щодо питань волонтерства та молодіжних структур тощо³².

Права, обов'язки та послуги молодіжних центрів

У деяких країнах молодіжна робота була визнана та інституціоналізована. У випадку Греції молодіжна робота вважається такою, що належить до сфери неформального та неофіційного навчання через діяльність, яка здійснюється в контексті задоволення потреб груп та організацій молоді, тому конкретних обов'язків, пов'язаних із діяльністю молодіжних центрів не визначено³³. Місцеві молодіжні ради та центри є структурою для активної участі молоді й складаються з молодих людей віком 16-30 років³⁴. Їхні функції полягають в тому, щоб лобіювати інтереси молоді шляхом формулювання політичних пропозицій, адресованих особам, які приймають рішення на місцевому, регіональному, національному та європейському рівнях³⁵.

³² <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/greece/101-general-context>

³³ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/greece/103-support-to-youth-work>

³⁴ <https://yourotrip.eu/el/%cf%84%ce%bf%cf%80%ce%b9%ce%ba%ce%ac-%cf%83%cf%85%ce%bc%ce%b2%ce%bf%cf%8d%ce%bb%ce%b9%ce%b1-%ce%bd%ce%ad%cf%89%ce%bd-%ce%b5%ce%bb%ce%bb%ce%ac%ce%b4%ce%b1/>

³⁵ <https://national-policies.eacea.ec.europa.eu/youthwiki/chapters/greece/104-quality-and-innovation-in-youth-work>